

คู่มือการปฏิบัติงานกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้งาน
ส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานงานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย การ
พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

นายทองคำ จันทร์โสภา

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑ ได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานรายบุคคลสายงานการนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งได้กำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ การปฏิบัติงาน ของข้าราชการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ภารกิจและนโยบายของการนิเทศและ วิธีการนิเทศ ตลอดจนได้กำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์การนิเทศ ขอบข่ายการนิเทศและการ ดำเนินการนิเทศการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาสู่เป้าหมาย ก่อให้เกิดเป้าหมาย ผลผลิตและตัวชี้วัด ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการและตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการนิเทศการศึกษาการประเมินผลและ การรายงานผลการนิเทศการศึกษา เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางใน การพัฒนาการศึกษาต่อไปขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำคู่มือการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาจนสำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑

สารบัญ

	หน้า
กระบวนการงาน	๑
วัตถุประสงค์	๑
ขอบเขตงาน	๑
คำจำกัดความ	๑
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	๒
แผนผังการปฏิบัติงาน	๓
เอกสารประกอบการปฏิบัติงาน	๔
แบบฟอร์มมาตรฐานงาน	๖

๑. กระบวนการ หัวหน้ากลุ่มงานการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อให้มีการจัดทำ ปรับปรุง พัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทจุดเน้นของโรงเรียน ท้องถิ่น และสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกยุคไร้พรมแดน /AI

๒.๒ เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ และมาตรฐานสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

๓. ขอบเขตงาน

การส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑ จำนวน ๒๕๘ โรงเรียน ได้ดำเนินการตามหลักการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษา ตามแนวทางที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๔. คำจำกัดความ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (Core curriculum) หลักสูตรแกนกลาง เป็นหลักสูตรในส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ทุกคน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางมี องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง โครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน ซึ่งระบุการจัดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเกณฑ์กลางในการจบหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางเป็นกรอบทิศทางในการพัฒนา กรอบ หลักสูตรระดับท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษา เป็นส่วน จำเป็นสำหรับพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้ เป็นพลเมืองดี ของชาติและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญทาง วิทยาการในโลกยุคปัจจุบัน

หลักสูตรสถานศึกษา (School curriculum) แผนหรือแนวทางในการจัดประมวลความรู้และ ประสบการณ์ ซึ่งจัดทำโดยคณะบุคคลในระดับสถานศึกษา เพื่อใช้ในการ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานการ เรียนรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน และสังคม อย่างมีความสุข การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พิจารณาจากหลักสูตรแกนกลาง และกรอบหลักสูตร ระดับ ท้องถิ่น นอกจากนั้นสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถ พัฒนาเพิ่มเติมในส่วนที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทและ จุดเน้นของสถานศึกษา ตลอดจนความต้องการ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน

หลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards-based curriculum) หลักสูตรที่มีมาตรฐานเป็นเป้าหมายในการ พัฒนาผู้เรียน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งเป็นคุณภาพที่คาดหวังให้ เกิดในตัวผู้เรียนขึ้น ดังนั้น 12 นิยามคำศัพท์หลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ นิยามคำศัพท์หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรตลอดแนวตั้งแต่ว่าระดับชาติระดับท้องถิ่น ระดับสถานศึกษา ตลอดจนจนถึงระดับชั้นเรียนจะมีลักษณะเป็น หลักสูตรอิงมาตรฐาน คือยึดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย และเป็นกรอบทิศทางในการกำหนดโครงสร้าง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและ

ประเมินผล การเรียนรู้กล่าวโดยรวมก็คือการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ นำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards-based curriculum) การเรียนการสอนอิงมาตรฐาน (Standards based instruction) และการประเมินผลอิงมาตรฐาน (Standards-based assessment)

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (Local-related content) องค์ความรู้และทักษะที่เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงาน ระดับท้องถิ่นพัฒนาขึ้น โดยพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพปัญหาชุมชน วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การงานอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ปลูกฝังผู้เรียนให้มี ความรักและหวงแหนมรดกทางสังคมของบรรพบุรุษ มีความ เป็นไทย เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในชุมชน

๕. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๕.๑ ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มาตรฐานและ ตัวชี้วัดทั้ง ๘ กลุ่มสาระ ๑ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐)

๕.๒ ศึกษา รวบรวมข้อมูลและจัดทำระบบสารสนเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการดังนี้

๕.๒.๑ ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร

๕.๒.๒ รวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เกี่ยวกับจัดทำและการบริหารจัดการหลักสูตร

๕.๓ พัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

๕.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

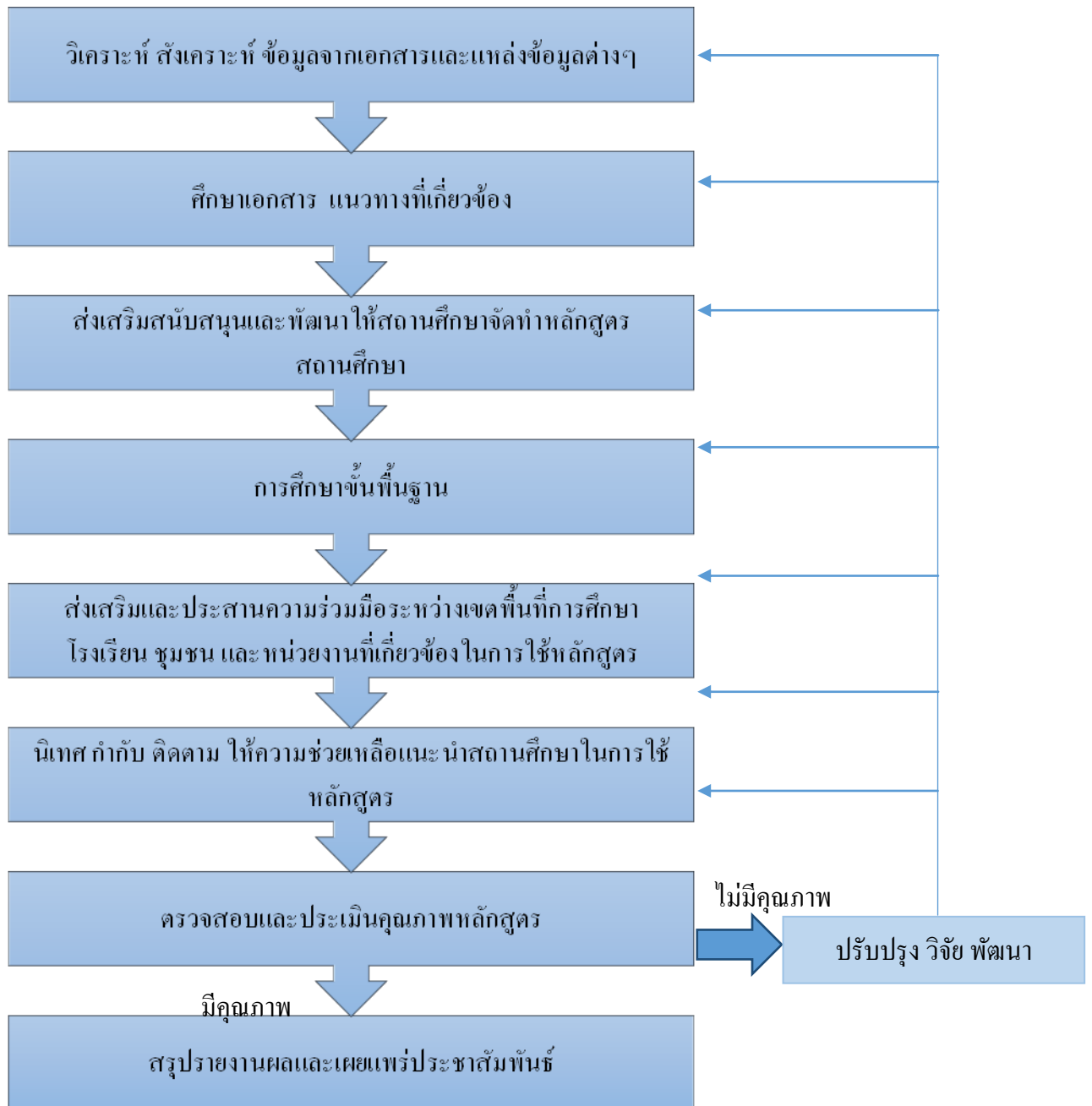
๕.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดหลักสูตรเฉพาะทางที่สอดคล้องกับบริบทจุดเน้นของโรงเรียนท้องถิ่น ตลอดจนคุณลักษณะนโยบาย ที่โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ เช่น โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนการจัดการศึกษาแบบทวิภาคี โรงเรียนจัดการศึกษาเชื่อมโยงสู่อาชีพศึกษา โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล เป็นต้น

๕.๖ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

๕.๗ ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการวิจัยในชั้นเรียนและการนิเทศภายใน

๕.๘ ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตามสมรรถนะหลักสูตรทั้ง ๕ ด้าน

แผนผังการปฏิบัติงาน

๖. เอกสารประกอบการปฏิบัติงาน

๑. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๒. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๓. แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๔. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๕. แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๖. แนวทางการวัด และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๗. แนวทางการตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๘. แนวทางในการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๙. แนวทางการจัดทำหลักสูตรทวิศึกษา
๑๐. แนวทางการจัดทำหลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีงานท
๑๑. หลักสูตรการศึกษาพิเศษ
๑๒. แนวทางการจัดทำหลักสูตรบูรณาการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐
๑๓. พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๒ และฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๔. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ พัฒนาบุคลากรหลักเพื่อสร้างความเข้าใจ เรื่องการนำมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)
๑๕. คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ๑) ที่ ๓๐/๒๕๖๑ เรื่องให้เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ลง ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑
 - ๒) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ลง ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑

๓) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา แนบท้ายประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑

๔) ที่ สพฐ. ๑๒๓๙ / ๒๕๖๐ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๕) แนวทางการบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เรื่องการบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๖) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโครงการลดเวลา เรียน เพิ่มเวลารู้ ลว ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

๗) ประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเพิ่มวิชาหน้าที่พลเมืองเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ลว ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

๘) ที่ ๑๑๐/๒๕๕๕ เรื่อง การแก้ไขโครงสร้างเวลาเรียนและเกณฑ์การจบการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

